

INTEGRATING CITIES TYÖKALUPAKKI

Kotoutumiskoulutus

Kiitokset

Eurocities-järjestö haluaa kiittää Marcus Engleriä (Migration in Europe -verkosto) ja Sue Lukesia, Anna Reisenbergeriä ja Richard Stantonia (MigrationWork CIC) heidän työstään ja panoksestaan työkalupakkien toteutuksessa.

Haluamme kiittää ohjauksesta näiden julkaisuiden tuottamisessa Eurocities-työryhmää ”Maahanmuutto ja kotouttaminen” ja etenkin seuraavia henkilöitä: Ramon Sanahuja (Barcelona), Andreas Germershausen, Cigdem Ipek, Andreas Kapphan ja Ulrich Raiser (Berliini), Christine Lunde Rasmussen (Kööpenhamina), Anu Riila (Helsinki), Toralv Moe ja Tone Skodvin (Oslo), Paul Hoop (Rotterdam), Marja Nyrhinen (Tampere), Paula Popoire Gomes ja Tom Versluys (Haag). Lopuksi haluamme vielä kiittää kaikkia niitä, jota ovat toimittaneet työkalupakkien sisältöä koskevia ehdotuksia ja esimerkkejä.

Tekijänoikeus © 2012 EUROCITIES asbl, Bryssel, Belgia. . Mikäli haluat lainata jotakin osaa tästä julkaisusta, ole hyvä ja mainitse julkaisun nimi ja sen laatinut organisaatio.

Työtä tämän temaattisen vertailumallin tuottamiseksi työkalupakkiin johti MIXITIES-kumppani MigrationWork CIC, yleishyödyllinen konsulttitoimisto, joka työskentelee maahanmuutto- ja kotouttamisasioiden alalla / www.migrationwork.org.

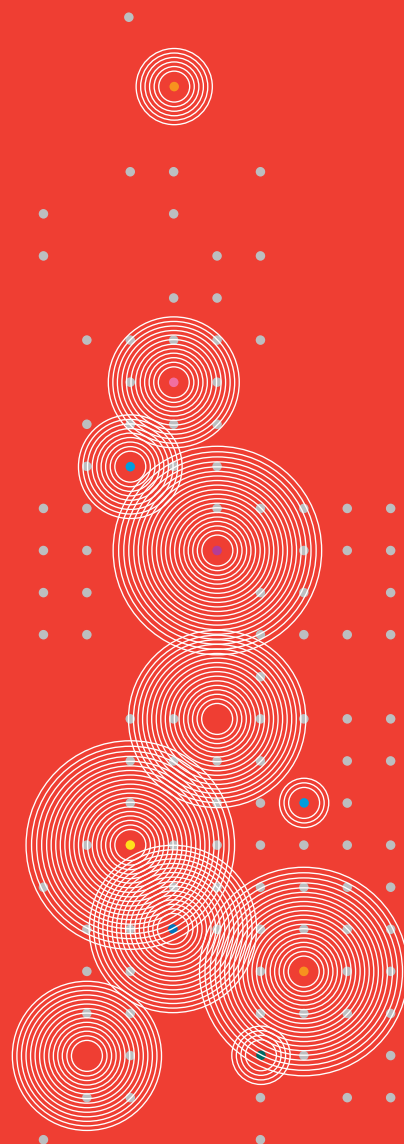
Saatavilla Eurocities asbl:stä
www.eurocities.eu / www.integratingcities.eu / info@eurocities.eu

Kirjoittajat:

Anna Reisenberger ja Richard Stanton, MigrationWork CIC

MIXITIES-hankkeen osarahoittaja on ollut Euroopan komission sisäasiain pääosasto kanavanaan eurooppalainen rahasto kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista varten. Vastuu tässä julkaisussa ilmaistaista ajatuksista tai mielipiteistä kuuluu hankkeen vetäjille. Komissio ei ole vastuussa näistä ajatuksista tai mielipiteistä eikä niiden mahdollisesta käytöstä.

Johdanto

Tämä työkalupakki sisältää **Integrating Cities -mallin kotoutumiskoulutuksille**: mikä se on ja miten voitte käyttää olosuhdetekijöiden luetteloa kaupunkinne erityistilanteeseen soveltaessanne tätä Euroopan laajuista välinettä. Työkalupakki tarjoaa opastusta siihen, miten kaupunkinne voi parhaiten hyödyntää tätä vertailumallia edistääkseen kotoutumiskoulutusta.

Mikä on kotoutumiskoulutuksen vertailumalli?

Malli perustuu Integrating Cities -standardiin, joka on Integrating Cities -yleissopimuksesta koottu yhteenvedo kotoutumiskoulutusta koskevasta poliittisesta tavoitteesta.

Mallin osatekijät:

Avaintekijöitä ovat merkitykselliset politiikan osatekijät. Niiden avulla kaupungit kykenevät täyttämään Integrating Cities -standardin. Kaupunki onnistuu siis saavuttamaan tämän standardin sitä paremmin, mitä useampia näistä avaintekijöistä se toteuttaa. Kukin niistä on muotoiltu väittämäksi, jonka paikkansapitävyys voitte tarkistaa omassa kaupungissanne.

Opastavat kysymykset koskevat asioita, jotka on selvitettävä ennen kuin voitte sanoa toteutuuko kyseinen avaintekijä kaupungissa.

Esimerkit kuvaavat tapoja, joilla kaupungit työskentelevät avaintekijöiden kanssa.

Entä olosuhdetekijät?

Kaupunkien kokemus osoittaa miten tekijät, jotka eivät ole kaupungin hallinnassa, vaikuttavat hyvin todennäköisesti maahanmuuttajien kotouttamiseen ja tekevät siitä haastavaa. Mixities-hankkeessa Eurocities on luettellonut nämä tekijät, jotka voivat heikentää kaupunkinne kykyä toteuttaa vertailumallia. Voitte vapaasti käyttää vertailumallin lopussa luetteloituja tekijöitä, jotka voivat olla olennaisia selvittäessänne, miten kaupunkinne etenee kotoutumiskoulutusten järjestämisessä.

Miten työkalupakkia käytetään?

Jokainen Integrating Cities -työkalupakista on väline menettelytapojen muokkaamiseen, arviointiin ja kehittämiseen. Voitte soveltaa tässä työkalupakissa olevaa vertailumallia monin tavoin ja sen mukaan, mitkä ovat kaupungissanne jo toteutuneet kehitysvaiheet, haluatteko keskittyä koko malliin vai vain joihinkin sen osiin, keneltä haluatte palautetta ja mitkä ovat resurssinne. Tässä on vaihtoehtoja, joita kaupunkinne voi kokeilla yksittäisinä tai peräkkäisinä toimina.

Haluatteko arvioida omat vahvuutenne kotoutumiskoulutusten järjestämisessä yksinkertaisesti ja edullisesti omilla resursseillanne?

Vertailu sisäisen arvioinnin avulla

Sisäinen arviointiryhmä tai konsultit voivat soveltaa Integrating Cities -työkalupakkeja verratakseen kaupunkia malliin. Kyseessä voi olla kertaluonteinen tarkastus tai lähtökohta, jolla seurataan kaupungin edistymistä säännöllisillä tarkastuksilla.

Haluatteko kotoutumiskoulutuksianne koskevan perusteellisen tarkastuksen ja tekijöiksi ammattilaiset, jotka ymmärtävät kokemuksianne, mutta tuovat tuoreen näkemyksen muista kaupungeista?

Vertaisarvioinnin tekeminen

Voitte tehdä vertaisarvioinnin saadaksenne perusteellisen arvion kaupunkinne työstä sekä uusia näkemyksiä etenemisestä kohti eurooppalaista standardia. Tämä voi olla myös tapa vahvistaa tai kehittää omaa arviointikykyänne.

Eurocities-vertaisarvioinnissa ryhmä vertaisia tai muita samassa asemassa olevia kootaan vertaamaan kaupunkinne edistymistä kohti mallia. Tämä ryhmä voidaan koota vertaisista, jotka edustavat oman maan tai muiden maiden kaupunkeja. Eurocities-järjestöllä on hyviä kokemuksia sellaisten kollegoiden kutumisesta, jotka eivät ole vertaisia sanan varsinaisessa merkityksessä, esimerkiksi maahanmuuttajajärjestöistä tai valtionhallinnosta.

Ryhmä vertailee asiantuntijajohtajan opastuksella järjestelmällisesti isäntäkaupungin toimintaa kuhunkin vertailumallin avaintekijään. Tarkastus alkaa tarkasteltavan kaupungin itsearvioinnilla, josta saadaan pöytäkirjojen ja selvitysten, vuosikertomusten, tiedon seurannan, lehdistötiedotteiden yms vastaavien **asiakirjojen** avulla aineistoa siitä, miten hyvin kaupunki toteuttaa erilaisia avaintekijöitä. Ryhmä vierailee kaupungissa ja tekee **haastatteluita** sekä perustaa kaupungin virkamiesten ja alan sidosryhmien kanssa työryhmiä saadakseen lisätodisteita siitä, miten kaupunki pärjää vertailussa. Kaikki haastatelluilta saadut vastaukset rekisteröidään. Asiakirja- ja haastatteluaineiston perusteella vertaisryhmä **tekee johtopäätöksensä** siitä, miten kaupunki pärjää malliin verrattuna, ja **antaa suosituksia** kotouttamistyön tehostamiseksi. Ne voidaan **antaa suoraan** isäntäkaupungin edustajille palautekokouksessa ja sisällyttää seurantakatsaukseen.

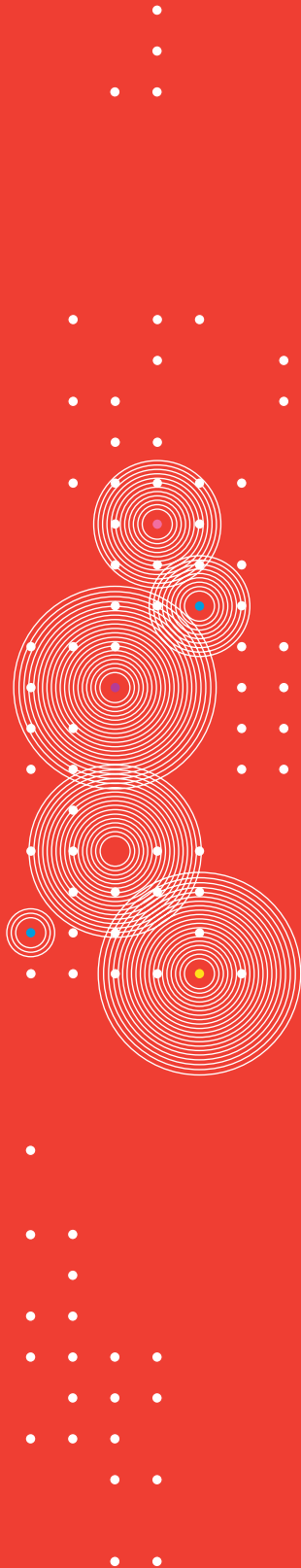
Vertaisarviointi ei ole edullinen vaihtoehto, sillä vertaisryhmän ja työtä ohjaavan asiantuntijajohtajan käynnistä koituu kustannuksia. Vertaisryhmä voi kuitenkin antaa uusia näkökulmia ja laajempia kokemuksia, koska sille paikallisten käytäntöjen kyseenalaistaminen voi olla helpompaa.

Oletteko huomanneet, kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä puuttuu jotain ja että tarvitsette suunnitelman viedäksenne kaupunkinne kohti Euroopan parasta käytäntöä?

Kehityssuunnitelman laatiminen

Tämä voi olla vaihtoehto, mikäli kaupungillanne ei ole vielä kotoutumiskoulutusta, tai mikäli teillä on ohjelma ja olette juuri tarkastaneet sen jollakin edellä olevista menetelmistä. Miten kartoitatte vaiheet, joiden avulla kaupunkinne etenee kohti eurooppalaista standardia?

Integrating Cities -malli tarjoaa kaupungille viitekehysten, jonka avulla se voi laatia suunnitelman kotoutumiskoulutuksen järjestämiselle. Vertailumallin avaintekijät auttavat teitä rajaamaan suunnitelmanne tavoitteet. Sen opastavat kysymykset osoittavat ensisijaiset toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Mallissa on se hyöty, että sen avulla henkilöstönne ja kaupunkilaiset näkevät nopeita tuloksia ja toisaalta tunnistavat pitkäaikaista työtä edellyttävät tavoitteet. Vertailumalli tarjoaa esimerkkejä muista kaupungeista ja osoittaa konkreettisesti, miten hyvin suunnitellut toimenpiteet voivat auttaa saavuttamaan kotoutumiskoulutuksia koskevan eurooppalaisen standardin.

INTEGRATING CITIES -STANDARDI:

Kaupunki toivottaa maahanmuuttajat tervetulleiksi edistämällä ja tukemalla kotoutumiskoulutusta, joka edistää kaupungin palveluiden saavutettavuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumistaan yhteisöön ja työpaikalle.

Kotouttavaa maata koskevat EU:n yhteiset peruseriaatteen: "Kotoutuminen ei onnistu ilman perustietoja vastaanottavan yhteiskunnan kielestä, historiasta ja instituutioista..." Viimeisen vuosikymmenen aikana monet valtiot ovat kehittäneet kansallisia malleja kotoutumiskoulutukseen auttaakseen maahanmuuttajia saamaan nämä perustiedot. Euroopan unioni on äskettäin kehittänyt moduulin, johon kootaan jäsenvaltioiden kokemuksia kotoutumiskoulutusten järjestämisestä ja josta on tarkoitus tulla tämän alan poliitikkojen ja ammattilaisten perusta. Kotoutumiskoulutusta järjestetään joskus koulutus- tai kotouttamisasiosta vastaavien julkishallinnon osastojen kautta. Kaupungit voivat myös itse tarjota kotoutumiskoulutusta tai vastata kansallisten kurssien toteutuksesta. Silloin niillä on mahdollisuus kehittää lähestymistapoja, jotka sopivat parhaiten paikallisiin tarpeisiin.

JULKINEN SITOUMUS

01

Kaupunki osoittaa sitoumuksensa tukea kotoutumiskoulutusta.

Kaupungin maahanmuuttajille tarjoamat kotoutumiskoulutukset voivat olla kiistanalaisia. Poliitikot ja muut kaupunginhallinnon johtajat voivat opastaa ja innostaa kotoutumiskoulutuksia toteuttavaa kaupungin henkilöstöä sekä vahvistaa ulkopuolisten kumppanien osallistumista, mikäli nämä sitoutuvat työhön kaupunkilaisten kannalta avoimesti ja näkyvästi, selittävät, miksi se on tärkeä tavoite, sekä tukevat työtä riittävin taloudellisin ja henkilöstöresurssein.

OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Onko kaupunkinne julkistanut sitoumuksensa toivottaa maahanmuuttajat tervetulleiksi ja auttaa heitä kotoutumaan tarjoamalla kotoutumiskoulutusta?**
- **Ovatko poliittiset johtajat ilmaisseet julkisesti tukensa tälle poliittiselle kannanotolle esimerkiksi paikallisissa tiedotusvälineissä?**
- **Mikäli kaupunkinne vastaa koulutuksen rahoituksesta, onko budjetissa riittävästi varoja uusien maahanmuuttajien tarpeisiin?**
- **Edistääkö kaupunkinne asukkaidensa laajaa osallistumista uusien maahanmuuttajien kotouttamiseen, esimerkiksi mentoroinnilla tai julkisilla ja monikulttuurisilla tapahtumilla?**
- **Missä määrin kaupunkinne on kehittänyt uusia keinoja parantaa maahanmuuttajien kotouttamista lakisääteisten velvoitteidensa lisäksi? Tähän kuuluu esimerkiksi edunvalvonta kansallisella tasolla kotoutumiskoulutusten kansallisen viitekehyksen parantamiseksi.**

ESIMERKKI

Dublinin kaupunki on kotouttamisverkostonsa kautta muotoillut näkemyksen kaupungista, jossa kieli ei ole este. Ulkopuolisista, yrityselämästä ja kansalaisyhteiskuntaa edustavista sidosryhmistä muodostuva kaupungin kehittämisneuvosto on hyväksynyt sille viitekehyksen. Ensisijaisena tavoitteena on tarjota englannin kielen opiskelumahdollisuuksia. Suunnitelma kehitettiin vähemmistöryhmien kanssa käytyjen laajojen keskustelujen avulla.

02

Selkeä ja yksiselitteinen strategia ohjaa kaupungin työtä kotoutumiskoulutusten tarjoamiseksi.

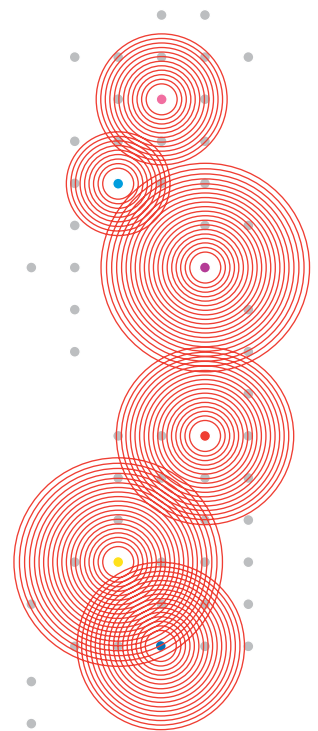
Taloudellisesti tiukkoina aikoina ja maahanmuuttajien ja isäntäyhteisöjen välisen yhdenvertaisuuden vähentyessä kaupungin tulee tehdä selväksi henkilöstölleen, muille palveluntuottajille ja maahanmuuttajakohderyhmälle, mitkä päämäärät ja tavoitteet se on asettanut kotoutumiskoulutuksille. Yksiselitteisellä kannanotolla on helppo ohjata vaikeita valintoja ja hyödyntää parhaiten resursseja, mikäli kaupungilla on laajempi strategia maahanmuuttajien kotouttamiselle.

OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Onko kaupungilla avainasiakirja, jossa määritellään koulutuskoulutusten strategia mukaan lukien päämäärät ja keskeiset tavoitteet:**
  - kotoutumiskoulutusten toteuttaminen
  - miten koulutukset edistävät kotouttamista
  - näiden palveluiden kohderyhmät
  - tavoiteltavat laatustandardit
  - keskeiset toiminnot, ohjelmat ja aikataulut
  - eri toimintojen vastuunjako?
- **Ketkä kaupunginhallinnossa ovat osallistuneet tämän strategian laadintaan ja onko siihen osallistunut luottamushenkilöitä?**
- **Miten paljon maahanmuuttajaryhmät ja muut ulkopuoliset sidosryhmät ovat osallistuneet sen muotoiluun?**
- **Miten kaupunginne varmistaa, että kaikki kotoutumiskoulutuksia tuottavat yksiköt ja virastot tuntevat tämän strategian?**
- **Onko kaupungilla laajempi strategia maahanmuuttajien kotouttamiseksi, ja jos on, vastaako sen kotoutumiskoulutuksia koskeva kannanotto yleistä kotouttamisstrategiaa?**

ESIMERKKI

- **Lontoon** pormestarin pakolais- ja maahanmuuttajastrategian London Enriched tavoitteena on varmistaa vieraiden kielten puhujille asianmukainen englannin kielen opetus. Vaikka Lontoon kaupunki ei ole suoraan vastuussa kurssien toteutuksesta, tämän strategian keskeisiä tavoitteita on vastata niiden opiskelijoiden tarpeisiin, joilla ei ole oikeutta maksuttomiin kursseihin. Tämä saavutetaan kehittämällä tehokkaita ja kestäviä kurssimoduuleita, parantamalla vieraiden kielten puhujien asemaa työhaussa ja perehtymällä Lontoossa asuvan kohderyhmän tarpeisiin rahoituksen vähentyessä.

KOORDINOINTI

03

Kaupungilla on selkeä vastuunjako riittävien ja tehokkaiden kotoutumiskoulutusten järjestämisessä maahanmuuttajilleen.

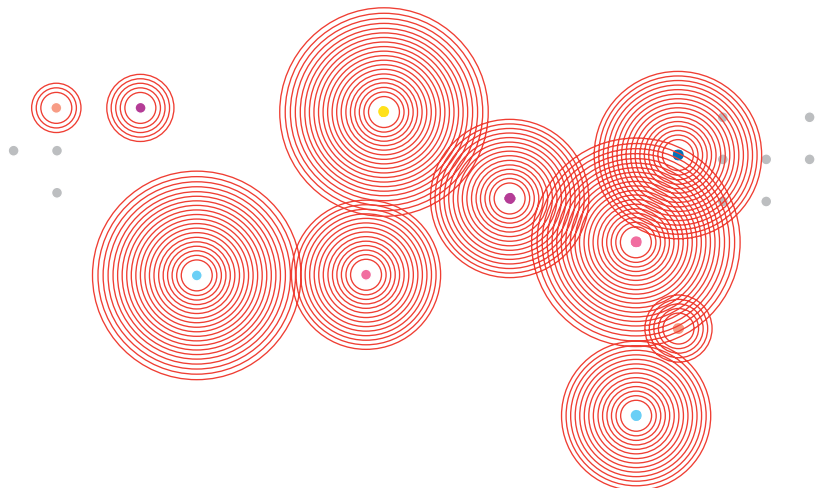
Useissa maissa vastuu kotoutumiskoulutusten tuottamisesta jakautuu monien hallinnollisten tasojen ja ulkopuolisten toimijoiden kesken. Tässä tilanteessa on tärkeää määritellä kaupungin rooli selvästi. Vaikka kaupunki ei olisikaan suoraan vastuussa näiden koulutusten toteutuksesta tai tilaamisesta, sillä on vaikuttava tai koordinoiva rooli ja vahva intressi varmistaa, että kaikki asukkaat kykenevät kommunikoimaan kaupungin virallisella kielellä.

OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Kenellä on kokonaisvastuu kotoutumiskoulutusten toteutuksesta kaupungissanne, ja miten tämä henkilö (tai toimielin) liittyy koulutusten tuottajiin?**
- **Selitetäänkö nämä tehtävät ja vastuut jossakin asiakirjassa tai kaaviossa?**
- **Mikäli koulutus tilataan yksityisiltä organisaatioilta, miten ne valitaan ja miten niitä seurataan?**
- **Miten kaupunginne on yhteydessä keskushallintoon, muihin kaupungin osastoihin ja alueviranomaisiin toteuttaessaan kotoutumiskoulutusta?**
- **Miten koulutusten tuottajat koordinoivat työtään julkisten työnhaku-, koulutus- ja terveydenhuoltopalveluiden kanssa torjuakseen päällekkäisyyksiä tai puutteita ja auttaakseen maahanmuuttajia kotoutumaan?**
- **Missä määrin kaupunginne markkinoi koulutusten hyvien käytäntöjen vaihtoa ja verkostoitumista (a) omien tuottajiensa välillä ja (b) muiden kuntien viranomaisten kanssa? Onko teillä todisteita siitä, että tämä vaihto toimii tehokkaasti?**
- **Miten kaupunginne kotoutumiskoulutukset liittyvät muihin uusille maahanmuuttajille järjestettyihin palveluihin, kuten pakolaiskeskukset, maahantuloa edeltävät toimenpiteet tai tervetulo-paketit?**

ESIMERKKI

Helsingin pääkaupunkiseudun kunnat ja ministeriöt ovat yhdessä ryhtyneet parantamaan uusien maahanmuuttajien työnsaantimahdollisuuksia sijoittamalla kielienopetukseen henkilöstöä ja ylimääräiset kaksi miljoonaa euroa. Investoinnin tehokkuuden seurannalle asetetaan tavoitteet, sillä investointi liittyy Suomen uuteen pääkaupunkipolitiikkaan, jolla vastataan kaupunkien haasteisiin.

TARPEIDEN ARVIOINTI

04

Kaupunki kehittää ja tarkastaa kotoutumiskoulutukset sekä aineiston tarvearviointiprosessilla, joka on selkeä ja syrjimätön sekä perustuu todisteisiin.

Vaikka suurin osa ohjelmasta määritellään keskitetysti, paikallisten koulutusten tulee perustua maahanmuuttajien tarpeisiin: heidän alkuperänsä, aiempi koulutuksensa, kokemuksensa ja mielipiteensä tulee huomioida. Jotta koulutukset olisivat tehokkaita, myös paikallisten työmarkkinaosapuolet tulee ottaa huomioon. Kotoutumiskoulutusten tulee heijastaa kyseisessä kaupungissa asumisen arkipäivää ja maahanmuuttajien palveluiden käyttöön liittyviä vaiheita.

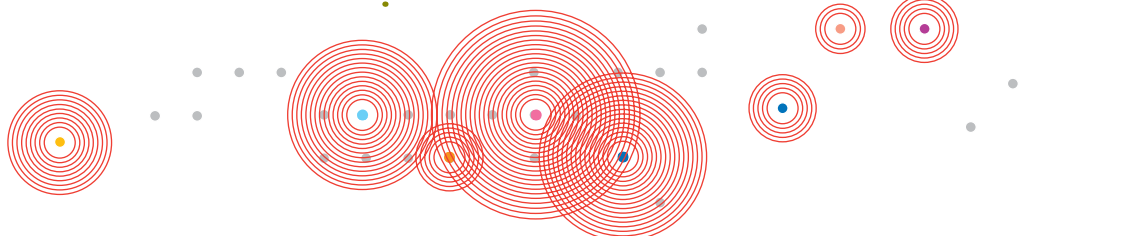
OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Miten kaupunkinne arvioi tulokkaiden tarpeet ja koulutuksissa käsiteltävät aiheet?**
- **Mitä tiedonlähteitä tai muita todisteita tässä arvioinnissa käytetään, ja kuka analysoi tiedot?**
- **Miten kaupunkinne osallistaa maahanmuuttajaopiskelijat ja -ryhmät tunnistukseen näiden tarpeet ja auttaakseen heitä osallistumaan kielistrategian ja ohjelmien kehitystyöhön?**
- **Miten kaupunkinne kerää työnantajien mielipiteitä kotoutumiskoulutuksia koskevista tarpeista?**
- **Miten työnantajat ja/tai muut sidosryhmät, kuten yliopistot, tekniset oppilaitokset, ammattiliitot ja työvoimapalvelut, vaikuttavat asiantuntevien ja ammatillisten koulutusten suunnitteluun?**

ESIMERKKEJÄ

Münchenin kaupungin kotouttamiskeskus tukee yksittäisiä maahanmuuttajia, mutta tekee myös trendianalyseja tunnistuen tarpeiden täyttämiseen liittyvät puutteet. Se kuuluu kurssien tuottajien laajaan verkostoon, joka tukee asukkaita sopeutumaan Münchenin työmarkkinoille. Tämä on luonut esimerkiksi turvapaikanhakijoiden oman saksan kielen kurssin ja maahanmuuttajien ammatillisen elektroniikka- ja tekniikkakurssin.

Barcelonan kaupunki käyttää vakiintuneita verkostojaan maahanmuuttajien tarpeiden arvioinnissa. Xarxa d'Accollida on esimerkki kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden verkostosta, jolla on laaja kotouttamistavoite ja jonka jäseniin kuuluu 45 maahanmuuttajille tarkoitettujen kielikurssien tuottajaa. Kaupunki tunnistaa tämän rakenteen avulla kielenopetuksen tarpeita ja jakaa resursseja.

ESTEETTÖMYYDEN PARANTAMINEN

05

Tulijoille markkinoidaan kotoutumiskoulutusta ja heidät pyritään saamaan nopeasti kursseille.

Maahanmuuttajien osallistumiselle on usein taloudellisia ja rakenteellisia esteitä, kuten kurssimaksut, matka- ja lastenhoitokulut, sekä viivytykset, mikäli kurssit ovat täysiä. Kotoutuminen on myöhemmin vaikeaa, ja vakiintuneet maahanmuuttajat jäävät usein paitsi kursseista. Selkeä tiedotus eri ryhmien oikeudesta perehdyttämis- ja kielikursseihin kannustaa osallistumista.

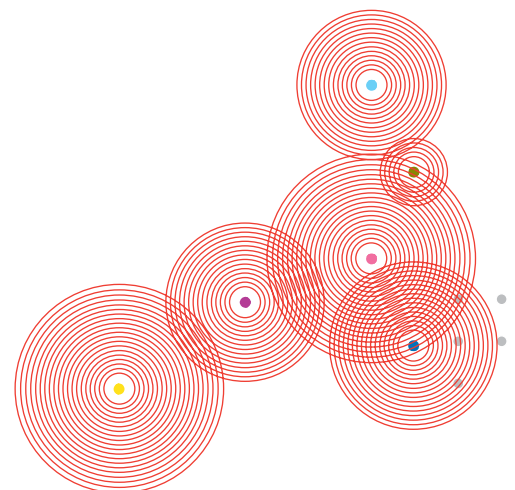
OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Mitä esteitä on maahanmuuttajien osallistumiselle kotoutumiskoulutuksiin ja miten kaupunkinne käsittelee niitä?**
- **Miten varmistatte, että tulijat saavat tietoja heille avoimista kursseista? Miten maahanmuuttajat ja heidän ohjaajansa voivat selvittää, ketkä ovat oikeutettuja osallistumaan koulutuksiin, ketkä eivät, ja kenellä on velvollisuus osallistua kursseille?**
- **Miten nopeasti tulijat pääsevät koulutuksiin ja miten pitkä odotusaika on yleensä?**
- **Miten kannustatte tulijoita osallistumaan koulutuksiin ja läpäisemään ne?**
- **Mitä taloudellisia ja muita tukia tarjoatte opiskelijoille, esimerkiksi maksuttomat koulutukset matkakulut, kirjat ja lastenhoito?**
- **Mikä on erilaisten opiskelijoiden osallistumisaste erilaisilla kursseilla?**

ESIMERKKEJÄ

Tukholman kaupungin “Ruotsia maahanmuuttajille” -kurssit ovat maksuttomia, ja opiskelijat voivat saada apua myös kirjojen hankintaan ja lastenhoitoon. Opiskelijat pääsevät yleensä arviointiin ja asianmukaisille kursseille kuukauden kuluessa. Valtio tarjoaa lisäkannusteen tietynlaisille opiskelijoille, kuten pakolaisille, jotka saavuttavat tavoitteensa tietyissä aikarajoissa. Opiskelijat voivat saada enintään 1 300 euron kurssipalkkion, jonka he kertovat motivoivan suorituksissa.

Dublinin kaupungin “Tell Me More” (“Kerro lisää”) -kielenopiskeluohjelma tarjoaa kieliopintoja kätevästi kaupunginkirjastojen verkkopohjaisina opiskelupaketteina. Tätä opiskelijakeskeistä ohjelmaa voi käyttää eri 15 kielellä, ja se tarjoaa opiskelijalle online-ohjaajan ja työkohtaisen sanaston sekä puheentunnistuksen, kieliopin, ymmärtämistestien ja tenttimoduulien kaltaisia ominaisuuksia.

06

Koulutukset järjestetään siten, että maahanmuuttajat, joilla on erilaisia sitoumuksia ja oppimistarpeita, pystyvät saavuttamaan tavoitteensa.

Joustava koulutussisältö ja aikataulu ovat tärkeitä kielenopiskelijoiden, varsinkin epäsuotuisassa asemassa ja vaikeasti tavoitettavissa olevien ryhmien, hyvin erilaisten tarpeiden vuoksi. Opiskelijat tarvitsevat riittävästi aikaa tavoitteidensa saavuttamiseksi joko perinteisillä koulutuksilla tai lähestymistavoilla, joissa yhdistyvät läsnäolo kursseilla ja verkko-opiskelu.

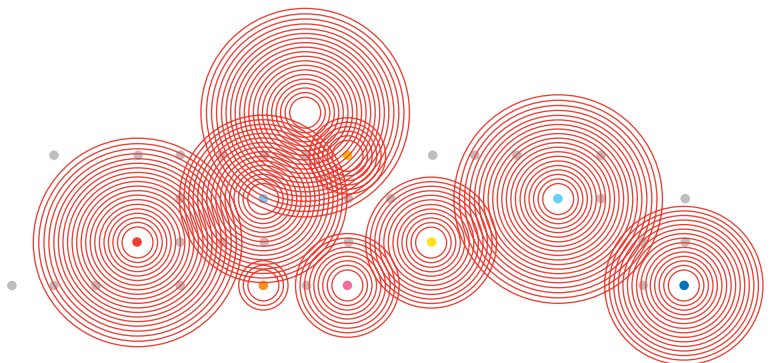
OPASTAVAT KYSYMYKSET

- Onko kurssit ajoitettu joustavasti, jotta ne sopivat osallistujien työ- ja perhevelvollisuuksiin (esimerkiksi osapäiväiset, päivä-, viikonloppu- ja iltakurssit sekä vaihtoehtoiset kielenoppimistavat: verkko-opiskelu, työssä oppiminen, mentorointi, aktiiviset kurssit epäsuotuisassa asemassa oleville yhteisöille)?
- Tarjoaako kaupunki eritasoisia kielikursseja, jotka vastaavat osallistujien aiempaa koulutusta ja henkilökohtaisia tarpeita?
- Arvioidaanko uudet opiskelijat heidän sijoittamiseen oikeille kursseille ja laaditaanko heille henkilökohtainen opintosuunnitelma opintojen edistämiseksi?
- Millä tavoin kaupunkinne kotoutumiskoulutuksissa otetaan huomioon opiskelijoiden erityistarpeet? Esimerkiksi järjestetäänkö koulutukseen vastaamaan sellaisten maahanmuuttajien tarpeita, jotka
  - ovat jo jollakin koulutustasolla
  - tarvitsevat kaksikielistä tukea
  - eivät ole luku- ja kirjoitustaitoisia omalla kielellään eivätkä osaa roomalaisia aakkosia
  - kärsivät oppimishäiriöistä ja/tai fyysisistä vammoista
  - ovat kotirouvia, varsinkin jos heillä on lastenhoitotarpeita
  - ovat nuoria, myös ilman saattajaa tulevia alaikäisiä
  - ovat ikääntyneitä, joita ei lasketa työvoimaan
  - ovat jo työelämässä, mutta eivät pääse kursseille
  - ovat opiskelijoita tai heillä on asiantuntemusta tai ammatillisia taitoja
  - ovat olleet maassa jo jonkin aikaa (vakiintuneet maahanmuuttajat)
  - haluavat valmistautua kansalaisuuskokeisiin?

ESIMERKKEJÄ

Frankfurtin kaupungissa maahanmuuttajaäidit osallistuvat lastensa esikoulu- tai päiväkotiopetukseen kahtena aamuna viikossa. Tässä "Äiti oppii saksaa" -ohjelmassa he oppivat saksaa lastensa kanssa ja käyttävät jokapäiväisiä ilmaisia, joita he tarvitsevat pärjätäkseen uudessa elämässään Saksassa, ymmärtääkseen lastensa aktiviteetteja ja luodakseen yhteistyösuhteen kouluun. Kaupunki on järjestänyt jo yli sata kurssia.

Tukholman kaupungissa on ruotsinkielien kursseja sokeille ja kuuroille ja jopa henkilökohtaista opetusta ja psykologista tukea traumatisoituneille pakolaisille. Eräässä hankkeessa tuetaan ihmisiä työharjoittelun, kaksikielisten työnohjaajien sekä matkapuhelimella toimivien erityissanastojen ja opetusmenetelmien avulla.

PEREHDYTYS

07

Kotoutumiskoulutuksessa opetetaan olennaisia paikallisia tietoja ja arkipäivän kielitaitoa sekä kerrotaan maahanmuuttajien oikeuksista.

Useimmilla kielikursseilla ja yhdistetyillä kieli- ja kotoutumiskursseilla opetetaan “yhteiskuntaoppia”, mutta niillä tulisi mennä pidemmälle eli parantaa maahanmuuttajien tietoisuutta heidän lakisääteisistä oikeuksistaan ja kansalaisvelvollisuuksistaan. Koulutuksessa tulee tarjota tietoja, joista on käytännön apua isäntäkaupungissa, esimerkiksi miten julkista liikennettä ja muita palveluita käytetään, miten löytää asunto ynnä muuta.

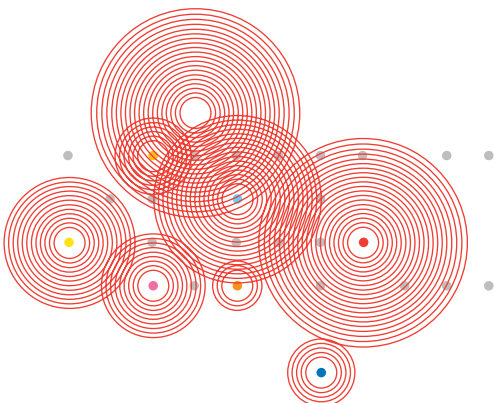
OPASTAVAT KYSYMYKSET

- Miten koulutuksissa tarjotaan tietoa kaupungissa asumisesta?
- Käsitelläänkö näillä kursseilla maahanmuuttajien oikeuksia ja selitetään, miten he voivat osallistua paikallisdemokratiaan?
- Autetaanko koulutuksissa käyttämään maahanmuuttajille avoimia palveluita, kuten koulutus, työnhaku, asuminen ja oikeusneuvonta?

ESIMERKKEJÄ

• **Barcelonan** kaupunki on kehittänyt tulokkaille kaksituntisen johdantokurssin, joka sisältää arkielämässä tarvittavia käytännön tietoja. Se sisältää tietoja siitä, miten rekisteröidytään, miten palveluita käytetään ja mitkä ovat kaupunkilaisten oikeudet ja velvollisuudet. Kaupungin palveluedustajat järjestävät kurseja eri alueilla ja myös kaupungin ja maahanmuuttajajärjestöjen tiloissa. Kurssilaiset saavat oppaan, jossa on hyödyllisiä tietoja rekisteröitymisestä, kielikursseista, kouluihin ilmoittautumisesta ynnä muusta. Opas on aluekohtainen ja tarjolla useilla maahanmuuttajakielillä. Kurssin toteutus on avointa ja joustavaa. Mikäli osallistujat eivät ymmärrä virallisia kieliä, käytetään tulkkeja.

• **Wienin** kaupungin kotouttamis- ja monimuotoisuusosasto tarjoaa tulokkaille laajaa tukea ja opastusta. Start Wien (“Alku Wienissä”) -hanke on osa kaupungin kotouttamisohjelmaa ja tervetuliaispakettia, joista maahanmuuttovirasto kertoo maahanmuuttajille. Siihen kuuluu maahanmuuttajien henkilökohtaista valmennusta ja erikielisiä luentoja hyvän naapurisuuden säännöistä, Itävallan julkisen terveydenhuolto- ja koulutusjärjestelmän rakenteista, työmarkkinoista, Wienin asuntomarkkinoista sekä Itävallan oleskelu- ja asutuslaista. Luennoilla kävijöille tarjotaan kielikurssiseteleitä. Start Wien -hankkeen kohteina olivat alun perin kolmansien maiden kansalaiset, mutta se on laajennettu EU:n jäsenvaltioiden kansalaisiin.

SEURAAVAT VAIHEET

08

Opiskelijoita autetaan siirtymisessä työpaikkaan, jatkokieli kursseille tai muille kursseille.

Ihmiset päivittävät tietojaan ja hankkivat työpaikan todennäköisemmin, jos kurssit perustuvat heidän olemassa oleviin taitoihinsa sekä tarjoavat lisäpätevyyksiä ja ohjausta. Alkeiskielikurssit eivät usein riitä, ja kurssit tulee liittää kieli- ja taitokoulutuksen valtavirtaistamiseen. Työnantajat sekä ammatillisen ja korkeakoulutuksen tuottajat voivat tukea maahanmuuttajien sopeutumista työmarkkinoille.

OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Vastaavatko kurssit ja kokeet kansallisia tutkintovaatimuksia ja/ tai Eurooppalaista kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteistä viitekehystä (CEFR)?¹**
- **Hyväksyvätkö työnantajat ja jatkokoulutuslaitokset opiskelijoiden saavutukset ja todistukset?**
- **Minkälaista tietoa, ohjausta ja neuvontaa annatte jatkomahdollisuuksista?**
- **Voidaanko opiskelijoiden aiemmat tutkinnot hyväksyä kotoutumiskoulutuksen jälkeen ja voivatko he edetä kielten jatkokursseille, ammatilliseen koulutukseen tai korkeakouluun?**
- **Oletteko solmineet työnantajien ja ammattiliittojen kanssa sopimuksia mentoroinnista, työharjoittelusta, taitokoulutuksesta ja muista tavoista hankkia työpaikka?**

ESIMERKKEJÄ

Tukholman kaupunki tarjoaa useita ammatillisia kielikursseja, esimerkiksi kokeneille kuorma-autonkuljettajille, jotka voivat käydä ajokokeessa ja joille tarjotaan työkokemusta, sekä insinööreille, joille ammattiliitot järjestävät mentorin ja jotka voivat siirtyä suoraan yliopiston tekniikan kursseille.

Helsingin kaupungilla on pilottikurssi, jolla opiskelijat alkavat opiskella suomen kieltä ammattioppilaitoksessa ja voivat siirtyä näin joustavasti taitokoulutukseen. He saavat myös henkilökohtaista ohjausta ja olemassa olevista taidoistaan opintopisteitä ammatillista tutkintoa varten. Teknisen ja kuljetusalan sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yksivuotisten ammattikielen kurssien opiskelijat pääsevät myös työharjoitteluun ja saavat ammatillista jatkokoulutusta koskevaa ohjausta.

¹ Euroopan neuvosto on kehittänyt CEFR-viitekehysten, joka koskee sekä kirjoitettua että puhuttua kieltä.

Se on saatavilla 36 kielellä osoitteessa www.coe.int

Esimerkkejä perustason, itsenäisen ja taitavan kielenkäyttäjän tasoista:

A1: Osaan esitellä toisen henkilön ja käyttää perustason tervehdys- ja hyvästelyilmaisuja.

A2: Osaan hoitaa yksinkertaisia asioita kaupassa, postissa ja pankissa.

B1: Osaan käynnistää, ylläpitää ja lopettaa keskustelun minulle tutuista tai minua kiinnostavista aiheista.

B2: Osaan käydä sujuvaa vuoropuhelua kieltä äidinkielenään puhuvien kanssa ja kertoa mielipiteeni monenlaisista asioista.

C1: Osaan käyttää kieltä sujuvasti, täsmällisesti ja tehokkaasti ja puhua monenlaisista ammatillisista ja akateemisista aiheista.

Koulutuksia seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, jotta ne soveltuisivat tarkoitukseensa, hyödyttäisivät osallistujia ja osoittaisivat heidän edistymisensä ajan myötä.

Useimmat kielikurssien tuottajat voivat arvioida, onko ensisijaiset kohderyhmät tavoitettu sekä työnhakua, kurssien suorittamista ja saavutuksia koskevat tavoitteet täytetty. Arviointeja voidaan myös, vertailla ajan myötä. Henkilökohtaisen kielenoppimisen edistymistä voidaan mitata CEFR-viitekehyksen kaltaisilla kielenoppimisen viitekehyksillä. Tämä avaintekijä koskee myös puolueettoman arvioinnin tarvetta ulkoisen seurannan ja arvioinnin avulla, joka voi käsittää kaikilta sidosryhmiltä kerätyn palautteen. Opiskelijat voivat arvioida kotoutumiskoulutusten merkityksen kotouttamistavoitteiden kannalta.

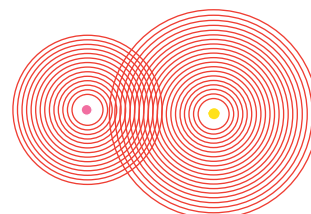
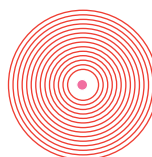
OPASTAVAT KYSYMYKSET

- **Miten arvioitte, saako kaupunkinne kotoutumiskoulutukset toimimaan tehokkaasti?**
- **Ketkä vastaavat kaupungin maahanmuuttajaryhmille järjestettyjen kotoutumiskoulutusten määrän ja laadun arvioinnista?**
- **Miten keräätte palautetta sisäisiltä ja ulkoisilta sidosryhmiltä ja kumppaneilta?**
- **Rekisteröidäänkö opetus- ja tukihenkilöstön pätevyys, seurataanko heidän opetustaan, ja tarjotaanko henkilöstölle asianmukaisia kehitysmahdollisuuksia?**
- **Miten seuraatte opiskelijoiden oppimista kotoutumiskoulutuksissa?**
- **Keräättekö järjestelmällisesti opiskelijoilta palautetta heidän kielitaitonsa ja kotoutumisensa edistymisestä sekä tyytyväisyystasosta?**
- **Asettaako kaupunkinne tavoitteita opiskelijoiden saavutuksille ja etenemiselle, kirjaatteko nämä, ja seuraatteko tilannetta mikäli tulokset eivät parane?**
- **Mitä ulkoiset arvoinnit ja tarkastukset kattavat, ja miten tuloksia käytetään?**
- **Mitä muutoksia olette tehneet tai aiotte tehdä seurannan ja arvioinnin seurauksena?**

ESIMERKKEJÄ

Italialainen **Lombardian** maakunta ja maan työ-, terveys- ja sosiaaliministeriö ovat kehittäneet ja seuranneet opettajille suunnattuja koulutusohjelmia sekä monenlaisia joustavia todistusmenettelyitä italian opiskelussa toisena kielenä. ”Todistus italian kielen taidosta” -tietokantaan rekisteröidään opiskelijoiden osallistumis- ja suoritusasteet, ja sen avulla seurataan, miten kieliverkostot toimivat. Näin voidaan vertailla yli 300 kurssia ja 6 000 kielikokeisiin osallistunutta opiskelijaa.

Flanderin aluehallinto on arvioinut kotouttamiskurssiensa tehokkuutta, vaikuttavuutta ja vaikutusta keskustelemalla maahanmuuttajien kanssa. Arvioinnissa selvitetään kohderyhmien osallistuminen kurseille ja kurssien keskeyttämisen syyt sekä kurseille osallistumisen vaikutus yhteiskunnalliseen osallistumiseen, monikulttuurisiin kontakteihin, terveydentilaan ja asumistilanteeseen.

Olosuhdetekijät

Tässä on luettelo tekijöistä, jotka voivat vaikuttaa kaupunkinne kykyyn toteuttaa vertailumallia. Voitte viitata näihin käyttäessänne työkalupakkia ja selittääksenne tietyn yhteyden, jossa kaupunki toimii saavuttaakseen EU-standardin.

OLOSUHDETEKIJÄT	ESIMERKKEJÄ TEKIJÄÄN MAHDOLLISESTI LIITTYVISTÄ ASIOISTA
• Kansallinen lainsäädäntö ja politiikka	Toimivallan jakautuminen keskushallinnon ja kaupungin hallinnon välillä – määräykset, jotka rajoittavat kaupungin valtaa tarjota tai tapoja tuottaa palveluita maahanmuuttajille
• Tiedon saatavuus	Kvantitatiivisiin, tai tapauksesta riippuen kvalitatiivisiin, tiedonlähteisiin liittyvät rajoitukset.
• Maahanmuuttajaväestö	Maahanmuuton historia, mukaan lukien viimeaikaiset muutokset; nykyisen maahanmuuttajaväestön koostumus (esimerkiksi kielivaatimukset, monimuotoisuus, yhteydet aikaisempaan väestöön).
• Työmarkkinat ja muut taloudelliset olosuhteet	Työttömyysaste ja paikallisten työnantajien taitovaatimukset, itsensä työllistämismahdollisuudet.
• Kaupungin resurssit	Kotouttamistoimiin suunnattujen taloudellisten resurssien saatavuus; talousarvion muutokset.
• Kaupungin poliittinen tilanne	Poliittinen valta kaupungin hallinnossa; sen maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikka; äänestäjäkunnan näkemykset.
• Kaupungin kansalaisyhteiskunta	Kansalaisyhteiskunnan kehitysaste kaupungissa – sekä maahanmuuttajajohtoiset järjestöt ja muut; kunnallisen päätöksenteon sitoutumisaste.

Tietoja Mixities-hankkeesta

Mixities oli keskinäinen oppimishanke, joka toimi loppuvuodesta 2010 toukokuuhun 2012 ja jonka avulla kaupungit selvittivät, miten ne voisivat parhaiten toteuttaa Eurocities-järjestön Integrating Cities yleissopimuksen sitoumuksia. Mixities-hankkeessa tutkittiin yleissopimuksen kolmea teemaa ja kehitettiin yksityiskohtainen vertailumalli, joka sisälsi avaintekijöitä ja parhaan käytännön kullakin näistä alueista. Vertailumalleja käytettiin sen jälkeen vertaisarvioinnissa, joka koski eurooppalaisten kaupunkien todellisia kokemuksia.

Vertaisarvioijat vastaan ottanut isäntäkaupunki oppi vahvuuksistaan ja heikkouksistaan kullakin kotouttamistyön alueella, kun sitä verrattiin malliin. Kyseisessä kaupungissa toimivan vertailumallin julkistaminen antoi lisäksi Mixities-hankkeelle tilaisuuden testata, parantaa ja kehittää siitä työkalupakkeja, joita käytetään ympäri Eurooppaa tehokkaina välineinä yleissopimuksen panemiseksi täytäntöön.

Mixities-hankkeen toteutti ryhmä, jota koordinoivat Eurocities-järjestö, 16 kuntaa EU:n 12 jäsenvaltiosta, Berliinin senaatin kotouttamis- ja maahanmuuttajaneuvoston asiantuntijajohtajat sekä MigrationWork CIC.

Miten Integrating Cities -työkalupakit liittyvät laajempaan EU-kontekstiin?

Eurooppalaisessa kotouttamista koskevassa asialistassa vuodelta 2011 tunnustetaan EU:n asema viitekehyksen tarjoajana maahanmuuttajien kotouttamista eri hallintotasoilla koskevalle seurannalle, vertailulle ja hyvien käytäntöjen vaihdolle. Eurocities-työkalupakit täydentävät eurooppalaisia kotouttamismoduuleita.

Nämä maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät työkalupakit, vertailumallit ja moduulit (samoin kuin muissa hankkeissa ja verkostoissa kehitetyt) ovat todiste useiden viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen jatkuvasta sitoumuksesta oppia toisiltaan arvioimalla ja parantamalla maahanmuuttajien kotouttamispolitiikkoja Euroopassa.

Square de Meeûs 1
1000 Bryssel
Belgia
Puhelin: +32 2 552 08 88
info@eurocities.eu
www.eurocities.eu

